

**ГРАДСКА УПРАВА
ГРАДА БИЈЕЉИНА**

**ИЗВЈЕШТАЈ О АНКЕТИРАЊУ ПРИВРЕДНИКА
СА ПОДРУЧЈА ГРАДА БИЈЕЉИНА**

Бијељина, март 2025. године

САДРЖАЈ	
1. УВОД	3
2. АНАЛИЗА АНКЕТНОГ УПИТНИКА ЗА ПРИВРЕДНИКЕ ГРАДА БИЈЕЉИНА ...	3
2.1. Информације о послодавцу	3
2.2. Сарадња јавног и приватног сектора.....	5
2.3. Ефикасност система за издавање грађевинских дозвола	7
2.4. Предвидљивости трошкова пословања	9
2.5. Подршка запошљавању и управљање људским ресурсима	10
2.6. Процјене о потребама запошљавања у периоду 2024-2025. година.....	12
2.7. Процјена интереса за сарадњу са средњим стручним школама	13
2.8. Планови и потребе за модернизацијом пословања	14
2.9. Цијене и квалитет комуналних услуга и инфраструктуре	15
2.10. Приједлози, похвале, иницијативе и приговори	16
3. ЗАКЉУЧАК.....	17

1. УВОД

Градска управа Града Бијељина континуирано ради на унапређењу услова за привредни развој и пружању подршке локалним предузетницима. У том смислу, спроведене су различите активности и иницијативе које имају за циљ побољшање пословног окружења и подстицање економског раста. Један од кључних аспеката ових активности је и континуирана сарадња са привредницима, како би се боље разумјеле њихове потребе и изазови са којима се суочавају.

У том контексту, Градска управа је организовала низ састанака и радионица са представницима локалне привреде, како би се идентификовале кључне области за унапређење и развој. Ове активности су укључивале и консултације са стручњацима из различитих области, као и сарадњу са академским и научноистраживачким институцијама. Циљ је био да се креирају конкретне мјере и препоруке које ће допринијети побољшању пословног амбијента и подршци предузетницима у њиховом раду.

Поред тога, Градска управа је активно радила на промоцији Бијељине као атрактивне дестинације за инвестиције, кроз учешће на различитим сајмовима и конференцијама, као и кроз развој инфраструктурних пројеката који ће омогућити боље услове за пословање. Ове активности су дио ширег стратешког оквира који има за циљ да Бијељина постане регионални центар привредног развоја и иновација.

2. АНАЛИЗА АНКЕТНОГ УПИТНИКА ЗА ПРИВРЕДНИКЕ ГРАДА БИЈЕЉИНА

Градска управа Града Бијељина у току 2024. године спровела је анкету међу привредницима са подручја Града Бијељина. Анкетним упитником за привреднике прикупљени су одговори на двадесет осам питања, међу којима су била питања затвореног типа, са понуђеним одговорима, али и питања отвореног типа. Укупно 170 привредних субјеката учествовало је у попуњавању упитника. Анкета је била подијелена у десет дијелова.

2.1. Информације о послодавцу

У анкети која је обухватила 170 привредних субјеката у граду Бијељина, највећи број учесника долази из сектора **трговине на велико и мало**, слиједи **прерађивачка индустрија**, а значајан удио имају и **грађевинарство** и **остале услужне дјелатности**. Већина субјеката је организована као **друштва са ограниченом одговорношћу (Д.О.О.)**, док је број **акционарских друштава** минималан. Према величини, највише је **малих и средњих предузећа**, док **велика** предузећа чине само мањи удио. Већина предузећа има од 1 до 10 запослених, а број предузећа са више од 200 запослених је веома мали.

2.1.1. Према дјелатности

Највећи број учесника анкете долази из **трговине на велико и мало**, која чини 31,76% свих привредника, слиједи **прерађивачка индустрија** са 20,6%. Значајан удио имају и **грађевинарство** и **остале услужне делатности** са 11,18% и 17,65% учесника. Мањи дио привредника припада секторима као што су **пољопривреда**, **информације и комуникације** и **услужне дјелатности**, који заједно чине мањи дио анкете. Сектори који

нису били представљени у анкети укључују **вађење руда и камена, снабдијевање водом**, као и неке друге делатности.

Дјелатност	Број	%
Пољопривреда, шумарство и риболов	12	7,10
Вађење руда и камена	0	0,00
Прерађивачка индустрија	35	20,60
Производња и снабдијевање електричном енергијом, плинот, паром и климатизација	3	1,76
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	0	0,00
Грађевинарство	19	11,18
Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала	54	31,76
Саобраћај и складиштење	1	0,58
Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	9	5,29
Информације и комуникације	3	1,76
Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	0	0,00
Пословање некретнинама	0	0,00
Стручне, научне и техничке дјелатности	1	0,58
Административне и помоћне услужне дјелатности	1	0,58
Образовање	1	0,58
Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	1	0,58
Умјетност, забава и рекреација	0	0,00
Остале услужне дјелатности	30	17,65
Укупно	170	100

Табела бр. 1. Подјела анкетираних привредних субјеката према дјелатностима

2.1.2. Према облику организовања

Већина анкетираних привредних субјеката организована је као **друштва са ограниченом одговорношћу (Д.О.О.)**, која чине 127 привредних субјеката. **Самостални предузетници (С.П.)** представљају 40 субјеката, док **акционарска друштва (А.Д.)** чине само 3 субјекта. Ова структура показује да је већина привредника у граду Бијељина организована као Д.О.О, док је број акционарских друштава минималан.

Облик организовања	Број	%
Друштво са ограниченом одговорношћу – Д.О.О.	127	74,71
Самостални предузетник – С.П.	40	23,53
Акционарско друштво – А.Д.	3	1,76
Укупно	170	100

Табела бр. 2 Подјела анкетираних привредних субјеката према облику организовања

2.1.3. Према величини

У анкети је 16 привредника класификовано као **микро**, 72 као **мала**, 48 као **средња**, 16 као **велика** предузећа, док 18 привредника није дало одговор на питање о величини.

Ови подаци показују да је већина предузећа на подручју Бијељине мала или средња, док великих предузећа има мање.

Величина	Број	%
Микро	16	9,41
Мало	72	42,35
Средње	48	28,24
Велико	16	9,41
Без одговора	18	10,59
Укупно	170	100

Табела бр. 3. Подјела анкетираних привредних субјеката према величини субјекта

2.1.4. Према броју запослених

Већина, односно 90 анкетираних привредника запошљава од 1 до 10 људи, док 58 привредника има између 10 и 50 запослених. Дванаест привредника запошљава између 50 и 100 радника, а 8 привредника има између 100 и 200 запослених. Само два привредника имају више од 200 запослених.

Број запослених	Број	%
1 – 10	90	52,94
10 – 50	58	34,12
50 – 100	12	7,06
100 – 200	8	4,71
200+	2	1,17
Укупно	170	100

Табела бр. 4. Подјела анкетираних привредних субјеката према броју запослених

Узорак се мање-више може сматрати упоредивим са општим показатељима о структури привреде у Граду Бијељина, барем када је ријеч о облику организовања, броју запослених, величини и према дјелатности. Напомињемо, да су анкетом били обухваћени само привредни субјекти у приватном власништву. Послодавци из јавног сектора (органи власти, фондови, јавне установе, јавна предузећа и сл.), нису били предмет анкете.

2.2.Сарадња јавног и приватног сектора

Од 170 привредника који су учествовали у анкети, **48 привредника** имало је контакте са **Градском управом**, углавном кроз учешће у **Привредном савјету**, **економском форуму**, **радним групама** за израду Стратегије развоја града Бијељина и директне контакте са **градоначелником**. Ови привредници су такође учествовали у разним пројектима као што су "**Шанса за ИТ почетак**" и **акција "Озеленимо град"**, као и у **грађевинским пројектима** и активностима повезаним са **јавним набавкама**. Неколико привредника је навело да су сарађивали са Градском управом у вези са **субвенцијама**, **премијама** и сл.

Међутим, **121 привредник** није имао никакве контакте са Градском управом, што указује на то да већина привредника није била укључена у овакве активности. Такође, **1 привредник** се није изјаснио о свом контакту са градом. Ови резултати показују да, иако неки привредници активно сарађују и учествују у локалним иницијативама, велики број њих није имао директну сарадњу са представницима Градске управе.

Од привредника који су учествовали у анкети, **6 привредника** је изјавило да је однос јавног и приватног сектора у последњих годину дана значајно побољшан, док **41 привредник** сматра да је дошло до напретка. Међутим, **95 привредника** је навело да није било промјена, **16 привредника** сматра да се однос погоршао, а **6 привредника** је истакло да је значајно погоршан однос. Шест привредника се није изјаснило.

Као разлоге за позитивне промјене, привредници су истакли **побољшану комуникацију, већу транспарентност, повећану спремност градских власти за сарадњу**, као и подршку **ИТ сектору**. Многи су похвалили **бољу сарадњу са Градском управом** и укључивање у Привредни савјет, али и нагласили да је неопходно радити на **дисциплини запослених у јавном сектору** и на **повећању интереса за квалитетније функционисање**.

С друге стране, привредници који су указали на негативне аспекте, истакли су **недостатак разумијевања** од стране Градске управе за потребе привредника, **нелојалну конкуренцију**, као и **вишак административних препрека**. Такође, неки привредници су указали на **недовољну комуникацију, непружање адекватних информација** и **недостатак иницијатива** од стране јавног сектора. Проблеми попут **високих пореза и доприноса** и **неусклађене структуре у власти** такође су били изнесени као разлози за погоршање односа.

Укупно, однос јавног и приватног сектора је оцијењен као **неуједначен**, са значајним бројем привредника који сматрају да није дошло до промјена, али и са неким примјетним напретком у комуникацији и сарадњи.

Од 170 анкетираних привредника, 24 је навело да су неке од предложених иницијатива позитивно ријешене (14,12%), 73 је одговорило негативно (42,94%), а 73 се није изјаснило (42,94%). Они који су одговорили потврдно истакли су различите иницијативе које су реализоване. Међу њима су покретање иницијативе за израду наставног плана и програма за занимање столара, као и учешће у пројекту заједно са Заводом за запошљавање и средњошколским центром. Такође, споменути су догађаји као што су организација дјечије нове године и представе по домовима културе у мјесним заједницама.

Друге иницијативе које су реализоване укључују сарадњу са Градском управом, као и обилазак слободних зона у Пироту, у фебруару 2025. године. Такође, споменути су подстицаји и субвенције за привреду и пољопривреду, добијање дозвола за грађење од Одјељења за просторно уређење, продужење дозвола и улагање у локалну инфраструктуру.

Од укупно 170 анкетираних привредника, **37 (21,76%) је учествовало на пројектима који се односе на финансијску подршку на локалном нивоу**, док 132 (77,65%) нису били укључени у такве пројекте, а 1 (0,59%) се није изјаснио. Што се тиче подстицаја на локалном нивоу, 41 је потврдило да су били корисници средстава, што представља око 24% испитаника, супротно томе, 126 привредника нису били корисници ових средстава, што чини око 74% свих одговора, док се три испитана субјекта нису изјаснила о овом питању. На питање које се односи на пројекте који су били финансирани страним **донаторским средствима**, **16 је потврдило да су учествовали у пројектима**, што представља око 9% испитаника, 151 привредник није учествовао у таквим пројектима, што чини 89% одговора, три субјекта нису дала одговор на ово питање. На питање да ли су били корисници страних донаторских средстава, 15 је потврдило да су

били корисници, што чини 8.8% испитаника, 4 су одговорила са не, док се 151 није изјаснило о овом питању.

Од 170 анкетираних привредних субјеката, 69 је потврдило да прима информације о јавним позивима путем електронске поште од градског Одсјека за ЈЕР и ЕИ, што чини 41% испитаника. Супротно томе, 98 није примало такве информације, док три субјекта нису дала свој одговор на ово питање. Они који су да не примају јавне позиве, њих 67 жели да добија јавне позиве, што представља 68% тих одговора и биће укључено у мејлинг листу. 20 испитаника није показало интересовање за примање јавних позива, док је 11 остало неодлучно и није се изјаснило.

Према одговорима 135 привредника (79,4%), **постоји потреба за више едукације о приступу страним донаторским средствима.** Насупрот томе, 29 привредника сматра да то није неопходно, док се 6 није изјаснило.

Према одговорима привредника, 15 их (8,82%) сматра да је Привредни савјет кључан за развој заједнице, док 23 привредника (13,53%) сматрају да је веома важно. За 35 привредника (20,59%) Привредни савјет је важан, док 9 (5,29%) сматра да је потпуно неважан. Међутим, велики број привредника, њих 83 (48,82%), није упознато са постојањем Привредног савјета, а 5 привредника (2,94%) се није изјаснило.

2.3. Ефикасност система за издавање грађевинских дозвола

У последњих 10 година, од укупно 81 привредника који су се бавили градњом или проширењем пословних објеката, већина (око 75%) навела је да су дозволе добијене редовним путем, без већих проблема. Многи су истакли да је процес био брз, а рокови су били испоштовани. Такође, сарадња са надлежним органима, као што су урбанизам и катастар, била је задовољавајућа, а процедура је била јасна и ефикасна.

Међутим, иако су неки привредници били задовољни динамиком и извршењем папирологије, одређен број (око 15%) је указао на веома спор процес, услед бирократских процедура и велике количине документације која је морала бити поднијета и разматрана. У неким случајевима, дуго чекање на дозволе и нејасне процедуре довели су до забуне и додатних трошкова. Високе цијене и недостатак ефикасности такође су били проблеми који су утицали на укупно искуство. Поред тога, неки су нагласили потребу за побољшањем сарадње између различитих институција, како би се убрзао процес и смањиле административне препреке.

Иако су неки учесници били задовољни процесом, већина је нагласила потребу за унапређењем у области брзине, транспарентности и ефикасности добијања дозвола.

Оцјена различитих елемената из области урбанизма и издавања дозвола за градњу приказана је у сљедећој табели:

	Значај за моје пословање			Квалитет процедура/услуга		
	Оцјена	Број	%	Оцјена	Број	%
Просторни план	Задовољан	68	40,00	Задовољан	59	34,71
	Незадовољан	42	24,71	Незадовољан	40	23,53
	Без одговора	60	35,29	Без одговора	71	41,76

Регулациони планови	Задовољан	65	38,24	Задовољан	57	33,53
	Незадовољан	42	24,71	Незадовољан	40	23,53
	Без одговора	63	37,05	Без одговора	73	42,94
Ефикасност процедура издавања дозвола на локалном нивоу	Задовољан	62	36,47	Задовољан	58	34,12
	Незадовољан	42	24,71	Незадовољан	38	22,35
	Без одговора	66	38,82	Без одговора	74	43,53
Ефикасност процедура издавања дозвола на вишим нивоима власти	Задовољан	53	31,18	Задовољан	47	27,65
	Незадовољан	42	24,71	Незадовољан	38	22,35
	Без одговора	75	44,11	Без одговора	85	50,00
Доступност информација о поступку издавања свих потребних дозвола на вебсајту Градске управе	Задовољан	73	42,94	Задовољан	64	37,65
	Незадовољан	28	16,47	Незадовољан	26	15,29
	Без одговора	69	40,59	Без одговора	80	47,06
Информације о доступним локацијама за инвестирање	Задовољан	54	31,76	Задовољан	45	26,47
	Незадовољан	40	23,53	Незадовољан	39	22,94
	Без одговора	76	44,71	Без одговора	86	50,59
Доступност водича, упутстава и формулара за инвеститоре	Задовољан	46	27,06	Задовољан	39	22,94
	Незадовољан	45	26,47	Незадовољан	43	25,29
	Без одговора	79	46,47	Без одговора	88	51,77

Табела 5. Преглед оцјена елемената из области урбанизма и издавања дозвола за градњу

Привредници су углавном задовољни различитим елементима из области урбанизма и издавања дозвола за градњу, али постоји значајан број незадовољних када је у питању квалитет услуга и ефикасност. Највеће задовољство изражено је у вези са доступношћу информација о поступку издавања дозвола на вебсајту Градске управе, али и ту постоји простора за побољшање квалитета. Проблеми се највише јављају у погледу споријих и компликованих процедура, као и недовољне доступности водича и упутстава за инвеститоре. Ови подаци указују на потребу за унапређењем ефикасности и транспарентности у процесу добијања дозвола.

2.4. Предвидљивости трошкова пословања

Оцјене предвидљивости трошкова пословања у погледу такси, накнада и подстицаја, приказани су у следећој табели:

	Оцјена	Број	%
Степен предвидљивости трошкова пословања, на које утичу локалне таксе и накнаде	Задовољан	72	42,35
	Незадовољан	68	40
	Без одговора	30	17,65
Оправданост износа локалних такси и накнада	Задовољан	72	42,35
	Незадовољан	76	44,71
	Без одговора	22	12,94
Транспарентност у вођењу политике локалних такси и накнада	Задовољан	77	45,29
	Незадовољан	54	31,76
	Без одговора	39	22,95
Адекватност подстицаја/умањења такси, субвенција које се тренутно нуде приватном сектору	Задовољан	54	31,76
	Незадовољан	67	39,41
	Без одговора	49	28,83
Транспарентност у вођењу политике локалних подстицаја/умањења такси, субвенција за приватни сектор	Задовољан	64	37,65
	Незадовољан	62	36,47
	Без одговора	44	25,88

Табела 6. Преглед оцјена елемената из области предвидљивости трошкова пословања

Привредници су углавном задовољни степеном предвидљивости трошкова пословања који се односе на локалне таксе и накнаде, али постоји значајан број незадовољних. Оправданост износа локалних такси и накнада такође није у потпуности задовољавајућа, јер се значајан број привредника изјаснио као незадовољан. Транспарентност у вођењу политике локалних такси и накнада оцијењена је позитивно од стране већине, али опет, постоји и број привредника који сматрају да је потребно више транспарентности.

Када је у питању адекватност подстицаја и субвенција које се нуде приватном сектору, већина привредника није задовољна, али и ту постоји значајан број оних који сматрају да су подстицаји довољни. Транспарентност у вођењу политике локалних подстицаја и субвенција такође није потпуно задовољавајућа, јер је велики број привредника незадовољан, што указује на потребу за већом транспарентношћу и јаснијим правилима у овој области.

Укупно гледано, иако неки аспекти, као што су транспарентност и предвидљивост, добијају позитивне оцјене, постоји јасан сигнал да је потребно радити на повећању

оправданости и адекватности такси, накнада и подстицаја, као и на већој транспарентности у политици која их регулише.

Привредници су у својим препорукама локалним властима истакли потребу за смањењем и укидањем одређених такси и накнада, као и за бољом комуникацијом и сарадњом с властима. Многи су предложили смањење такси за комуналне услуге, као и за таксе на производне активности, сматрајући да тренутни износи представљају значајну баријеру за инвестиције и развој.

Такође, привредници су нагласили **потребу за већом транспарентношћу у вођењу политика такси и накнада, као и већим укључивањем привредног сектора у процесе доношења одлука**. Неколико одговора указује на потребу да се таксе и накнаде прилагоде различитим врстама пословања, нарочито за мала и средња предузећа, те да се омогући лакши приступ и боља информисаност о условима и процедурама.

Смањење бирократије и увођење електронских платформи за бољу комуникацију са привредницима такође су били чести захтјеви. Многи су се осврнули и на питање комуналних такси за истицање реклама, сматрајући да су ове таксе непотребно високе. Такође, неки су предложили и увођење флексибилнијих и разумнијих скала такси у зависности од врсте дјелатности и величине предузећа.

Привредници су такође предложили да се **умјесто високих такси и накнада нуде подстицаји за инвестиције**, као и да се **смање или укину таксе које оптерећују мале и микро предузетнике**.

Привредници су изнијели разне препоруке за локалне власти у погледу креирања адекватне политике подстицаја и субвенција за пословни сектор. Многи су указали на **потребу за смањењем високих накнада и такси, као и на важност повећања субвенција за мале и средње предузетнике, нарочито за инвестиције у технологију, опрему и енергетску ефикасност**. Такође, предложено је **увођење подстицаја за запошљавање, као и олакшице за предузећа која се баве производњом, што би допринијело расту и развоју локалне економије**.

Привредници су такође **истакли потребу за бољом комуникацијом са локалним властима, као и за транспарентнијим вођењем политике у вези са таксама и субвенцијама**. Повећање субвенција у областима као што су пољопривреда, мала предузећа и инвестиције у производњу били су чести захтјеви, као и смањење такси за рекламе и комуналне накнаде.

Додатно, истакнуто је да би локалне власти требало да **пруже већу подршку за привреднике који нису политички ангажовани** и да се **више фокусирају на стимулисање инвестиција у производне активности** умјесто у трговину.

2.5. Подршка запошљавању и управљање људским ресурсима

У последњих годину дана, 98 привредника, односно 66,7%, изјавило је да је било промјена у броју запослених. 68 привредника, или 29,3%, да није било промјена у броју запослених, док 4 привредника, или 3,9%, није дало одговор.

Детаљан преглед промјена у броју запослених у последњих годину дана приказан је у сљедећој табели груписаној по занимањима у колонама „новозапослени“, „самовољно отишли“, „отпуштени“ и „пензионисани“:

Занимање	Новозапослени	Самовољно отишли	Отпуштени	Пензионисани
Разна занимања	184	149	12	20
КВ, ССС	106	36	48	1
Радник у производњи	54	38	2	2
Бравар	42	23	9	4
Трговац	19	25	3	1
Магационер	14	3	3	0
Возач	13	7	0	1
Укупно	432	281	77	29

Табела 7. Преглед промјена броја запослених у последњих годину дана

Што се тиче додатне обуке радника, 99 привредника (58,24%) је потврдило да је у њиховом предузећу предвиђена додатна обука радника, 66 привредника (38,82%) је одговорило да није, док 5 (2,94%) привредника није дало одговор на питање.

Одговори на питање о проблемима у проналажењу радника који посједују потребно знање, вјештине, искуство и способности показују да је 104 привредника (63%) имало овај проблем, 60 (36%) није имало, док се 6 привредника (1%) није изјаснило. Они који су навели да имају проблем приликом запошљавања радне снаге указали су на **недостатак квалификованих радника у различитим областима, као што су дрвопрерађивачка и угоститељска занимања (кувари, конобари), медицинско особље (терапеути, медицинске сестре, љекари), као и специјализовани радници у индустрији као што су инжењери, механичари, ЦНЦ оператери, металостругари, бравари и вариоци.** Додатно, као проблеми су истакнути **недостаци у вјештинама као што су рад на рачунару, познавање енглеског језика, као и недовољно искуство у специфичним областима попут електротехнике и кројења.** Такође, недостатак заинтересованости за рад, ниске плате и недостатак адекватног образовања били су фактори који отежавају проналажење одговарајућих радника.

Од 170 привредника који су одговорили на питање да ли новопримљени радници морају пролазити додатне обуке, 100 (59%) је потврдило да је обука обавезна, 60 (35%) да није, а 10 (6%) се није изјаснило. Они који су потврдили потребу за обуком истакли су да се она односи на различите аспекте, као што су обуке за рад на специфичним пословима, заштиту на раду, противпожарну заштиту, рад са опремом и руковање машинским уређајима. Многи од радника који пролазе обуку укључују медицинско особље, куваре, раднике у преради воћа и поврћа, као и раднике који користе специфичне

машине попут виљушкара и CNC оператера. Поред тога, обука обухвата и важне теме као што су безбједност на раду, употреба софтвера и комуникационе вјештине.

На питање о присутности оспособљених тренера за додатне едукације радника, 50 привредника (32%) је потврдило да имају такве стручњаке у својим фирмама, док 111 привредника (73%) није, а 9 (6%) се није изјаснило. Привредници који имају тренере за едукацију запослених навели су специјалности као што су дрвопрерађивачка индустрија, заштита на раду, програмирање, рачуноводство, угоститељство, машинство, мехатроника, трговина, као и обуке у области ИСО стандарда и производње.

Када су упитани да ли су заинтересовани за ангажовање вањских сарадника за додатне едукације, 19 привредника (12%) је изразило интересовање, док 145 (96%) није, а 6 (4%) се није изјаснило. За оне који су заинтересовани, наведене су области као што су тимски рад, графика, финансије, маркетинг, електроенергетика, машинска обрада, обрада метала, економија, ветеринарство и фризерске услуге.

2.6. Процјене о потребама запошљавања у периоду 2024-2025. година

На питање да ли планирају запошљавање нових радника до 31. децембра 2025. године, 83 привредника (39,5%) је одговорило потврдно, 82 (38,3%) је одговорило негативно, док се 5 привредника (2,4%) није изјаснило.

Категорија	Занимање	Број радника
Грађевина	Зидар	5
	Тесар	10
	Грађевински радник	9
	Грађевински техничар	2
	Грађевински инжењер	1
	Армирач	6
	Руководалац грађевинских машина	7
	Бетонирач	2
	Машинство и металургија	Машински техничар
Дипломирани машинац		1
Бравар		5
Аутомеханичар		5
Аутоелектричар		3
Металостругар		1
Угоститељство	Кувар	10
	Конобар	24
	Шанкер	21
	Собарица	10
	Рецепционер	2
Трговина и логистика	Трговац	19
	Комерцијалиста	6
	Логистика	3
Администрација и менаџмент	Административни радници	10